

Strainiuška

Ėk to, vākali, kuoki poiki merga bova Rimkaus Karusė!.. Ne merga, vo aniuola abruozdielis! Vėdotėnė augoma... Klėina... Dėdėlė krūtėnė... Be vėina gala garbanuotās ėr geltuonās kap saulė plaukās... Katrėj bova tuokėj ėlgė, ka palaidus liuob prisiestė... Vo svarbiausis dākts – dėdėliuoms mielėnuoms akimis, katruos kap kuokėj vaivuorā mielėnava po ėlguoms ėr rėistiuoms blakstieniuoms!.. Ta nedīvā, ka nu pat tuo laika, kāp tik mergātė solaukė pėnkiuolėkas, vaikė ligo kuokėj šunis, dešra ožousdamė, paskou anuos biegiuojė... Bėnt jau tėp liuob pasakuotė omžėna atėlsali Karusės babūnelė ėš muotėnas posės. „Karuselė, rasint šivakara nuorietomi i kuokė cokernė noėtė?“ – blėzgingdams veizuolus kap vėlks i vuožatius, šuokius klausė vėns. „A tamista pandielie nebūsi struošlīvās darbās apsėkruovusi – rasint mona naujė „audėnelė“ nuorietomi pasėvažioutė?“ – krautovie pristuojė ontros. „Vo maruoza kažėn a jiedi?.. A rėk nopėrktė kuoki vėina-ontra?..“ – šuokiniedams kap kuoks biasatis pekluo, nelėda ėš pašta ėšėtė tretiesis. Vo Karusė tik šast sava geltuonus kap saulė plaukus... Tik mirkt mirkt dėdėliuoms blakstieniuoms... Ėr ruoda vėsėms sava baltus kap varškė dontis. Vėsėms ruoda... Bet jaunos dūšėlės ni vėinam ne ož krūžieli erbetas, ne ož kuokė sokerka nežad. Vo juk, kāp sakė ta pati omžėna atėlsali babūnelė, jau no pat šešiuolėkas metu nebova tuokė mienėsė, ka do–trīs anā nepasėpėršto – ėtė ož patė nepaprašīto. „Kažėn, kažėn, kas ėe katrou dėina tou Rimkaus kvietka noskuobs... Kas būs tas, katras, galiptom anā ne tik tėktė, bet ėr patėktė?.. Juk kuokėj tik vaikė ėr vīrā anā nepėrsuos – ėr postretė aukšta truobas Klaipieduo pasėbodavuojė, ėr po kelės krautovės turi, ėr po kelis šimtus tūkstantiu duolėriu svetėmū šaliū bankūs pasėdiejė... Vo Karusė kāp „ne“, tėp „ne“!..Būs matītė...“ – kamė besosėtėkto, šnėbždiejies ėr tuo patio dīvuojies suodos žmuonis. – Vo juk anā jau ėiesos būtom ėr ženītėis... Kāp saka patarlie, gers dākts, dīks bestuoviedams, pagend... Karuselė jug jau nebie pėimenė – jau trisdešimt ontrūsius ėt!“

Bet ciekaunėms sosiedams ėr vėsėms kėtėms, katrėj Rimkaus pana pažėnuojė, ėlgā lauktė nereikiejė...

Vėina sereduos vakara rėstiuoms – ligo bekepontius plincius pėtelnie ont pečio palėkusi – ilek i Rimkaus (Karusės tievū ėr anuos patiuos) sosiedės Jonkienės kėima Stonkaus Marė. Vo pas Jonkienė, kap vėsumat, pliuotku pasėrinktė besonti ožiejusi ėr Narkaus Vuonelė...

– Kou regiejau!.. Muotrėškelės, ka jodė žėnuotomėtau, kou notiemėjau šėndėina krautovie?! – kap asaba ėš anuo svieta ėšvīdusi, soklėka Marė.

– No, ėr kou tėp jau regiejė... Ko šauki kap pjaunama? – spakainė, pakielusi galva no bliūda, katramė kou tik bova ožminkiusi rogini ragaiši, pasėtėrava Jonkienė. Ėr kairiujė ronko nu kaktuos pasmaukies jau vėsā ont akiū besmunkontė koskelė.

– Krautovie... Žėnuotau, prīšas moni stuoviejė... Ne, ka aš iejau, jau riedies ėšėtė... No aš pri pat duru sotėkau... – ožėlsusi ėiut žuodi bešdaužė Marė.

– Kuo ėe kati kap vėšta, sava kiauši sorėjusi!.. A sakīsi, kou regiejė... A ne?.. – nebėškentiejė ėr lig tuo ėiesa tīliejusi Vuonelė.

– Aš regiejau Rimkaus Karusė so... So Ronkė Kazė, – šėp tėp ėšsteniejė Marė. Ėr ėšrauduonava kap gaidė skiauterie... Ligo kou nuors dėdėlė dėdėlė negera būto padėrbosi.

– So kou, so kou?.. Ar aš gerā nogērd.. – ēr ont tuo žuodē, par daug vuora i plautius itraukusi, pradiejē priausietē Jonkienē.

– Mizerējē to rūgšta pēina... Mizerējē!.. Jego akimis nebiprižlibiuoji, ukuliuorius ontsidiek! – sosēneruvojē Vuonelē. – Vakščiuos, matā, tuoki strainiuška so tuokio lonktio!..

– Nuorētau – vierīkētau, nenuorētau – ne, bet Karusē matiau so Kazē. Ēr ne bikāp – po paronkēs ēš krautovēs ēšejē... – atruoda, pakēla zlastis ēr Marē.

– Muotrēškelēs... Muotrēškelēs, kuo če spuorējētavuos?! No, pasēruodē Marelē... Kēik tēp notink: veizi ēš nogaras – pažīstams!.. Priejēs artēj, paveizi ēš prīšakē, – par vēsa omžio niesi regiejēs! – nimaž nevierīdama tou, kou ēšgērda ēš Marēs, kiaulaviedrie plaudama ronkas, nosēšīpsuojē Jonkienē.

Bet šīpsuotēis, pasēruoda, vēsā nebova diel kuo: Karusē so Kazē ne tik po paronkēs vēsa žēima pravakščiuojē... Bet vēina sobata, pliuorēms klestont, ēr sosēvēnčīavuojē. „No, ēr kou ana tamē senvaikie mata?.. – viel dīvuojies sosiedā ēr vēsuos suoduos jaunuomenē alaus gierīkluo. „Jug ons īr tuoks nepoikos... – ēš pat pēlva gala atsēpūtē tas, katras kažkumet siūluojies Karusē i kuokē cokernē nosēvestē. – Ka ni šalta vondēns anā pridoutē neder! Akīs ēšspruogosēs kap vomboulēs... Nuosēs kap kēbieklis šēinou peštē... Pakaušis plēks kap lēktarna... Ronkas kap geležēnē griablē...“ „Nuori – struošīk, nuori – kuolīk, stuovies kap mēita prarējēs... Vo je kas dēdēlē netēks – pradies kuosietē, priausietē... Ligo plautē pleštēkiu būto prilindē...“ – toravuojē ēr ontrasis... Tas, katras anou pandieli Karusē būtom so naujē mašēna pavažiuojēs. „Vo svarbiausis dākts – Kazē lita pri dūšēs netor!..“ – kap begendonti „gavarilka“ atsēgava ēr tretiesis... Kažkumet Karusē žadiejes nopērkētē maruoza. – Kāp ons ēt apsēdarēs! Kap ta baidīklē, kor mona papunis braškies pastatē, ka žvērblē ougu nenolasiuoto: kelnēs nepruosavuoatas kap dumplēs – kelē ešpompē kap dounas kepalā... Sermiegas ronkuovēs trumpas... Ēr tuos patēs lig pat alkūniu nokleckiuotas, noputriuotas... Vo palits... Ne palits, vo skliuoris!.. Atruoda, ka ēš karvēs geruosēs vēitas ēštraukts!“ Pasēstatē ont stalalē posbotelkē stēpriuosēs „Buobelēnēs“, vaikē laidē lēižovius nē kēik nemažiau ož vēsumet pliuotkerkuoms laikuomas muotrēškas. Peizaravuojē anēj Kazē, čīdijuos, kēik tik vieka betoriejē!.. rasint diel tuo, ka jau „akis ožsēpīlē“ bova... Vo rasint ne diel kuo kēta ēr „ožsipīlē“, kāp tiktā šērdagrauži noplautē nuoriedamē... Diel tuo, ka be vēina gala kuožnos Kazēs vēituo būtē nuoriejē?.. Bet vēinēp bova ar kētēp, ni vēns ēš anū nežēnuojē tēkruosēs teisībēs – ka ēš baisiuos skūpībēs Ronkē Kazimiers sau geresnē kousnē a zgriebnesnē žekieta gailēs. Matā, priš kuoki posmeti lig veselēs, no, priš tuo čiesa, ka ons so Karusē po paronkēs pradiejē vakščiuotē, noskrēba anuo diedē Amerikuo... Ēr, saka, palēka bruolē sūnou dēdēliausius piningus. Ne vēn piningus, bet ēr ož patius poikiūsus Lietovuo poikesnius nomus... Kelēs mašēnas. „No, va... Berēk mon tik poikē gaspadēnē atrastē ēr... Galiesio gīventē, popa ož ausēis ožmetēis,“ – sosētvarvēs vēsus duokamēntus, tik spiejē pavuožuotē Kazē... Ēr kēta vakara, anam bekiūtēnont Raudē ēš pēivas parsēvestē, pati Rimkaus Karusē kieli pastuojē. Karusē... Katra onkstiau neliuob ni galvuos i tuo posē pasoktē, ēš katruos ons liuob „labas“ anā pasakītē!..

„Vakali, veiziek patiuos valog savēs – paprastū tievū... Mitriuos... Delikatniuos... Nepanaberniuos... Ēš kaktuos svēista vēstēik netiepsi!.. Vo tuok strainiuška, kap Rimkaus Karusē, ēšlaikītē be pruota daug kainous!..“ – papruobējē partartē Kazē anuo tievalis Ontuons Ronkīs. „Jug ta, katra īr straini, sopront, ka tuoki īr... Ēr tuoliau nuor strainavuoatē – anā rēks vēn naujū pastraju: jopieliu, žiekiu, štončku, maliavas... Kiši ēr kiši kap i kiaura maiša!.. Prapulsi, Kazelē, so anou – viejēs išēs vēsos omžēnatēlsali Proncēškaus palēkēms!“ –

mēslējē „atvestē“ sūno i pruota ēr muotinalē Jūzapē. Bet Kazimiers – kap kuokiu čemerīčiu ožgirdīts – tiktā pasēkasa plēka pakauši... Tiktā atsēvēip kap pažabuota komelē... Ligo kētēp nosēšipsuotē nemuokietom... Ēr „vara“ vēn sava „meliuodējē“: „Mon rēk nē bikuokiuos – strainiuos gaspadēnēs... Tuokiuos strainiuos, ka, anou paregiejos, vēsuos suoduos vaikems palūpē atvēpto!..“

X X X

... Pērmoujē Karusēs ēr Kazēs veselēs dēina papoulē puiki pagada. Ta tonciavuotē veselninkā ēšbēldiejē i suodna. Ēr diekou pondēivou, ka nelējē... Juk ne bikamē šēsēs dešimtis ēr sotalpinsi!.. Vo ēr mozēkontā bova ne kuokēj pavēpē – tik liorlēn toncio po tonciaus... Kuojēs patēs kēlnuojēs!.. Nors kap ēr nesikēlnuos, jego veselē pabodavuotuo stuoginie sostatītē stalalē lūžtē lūža ne tik no mondriu mondriesniu patēikmieni, bet ēr no gieralū!..

Bet, ka ēr kāp tēn linksma bebova, aple tretē adīna naktēis baliauninkus pradiejē trauktē pri žemēs. Ne, ne no kasdēinēnē dounelē kvepontiuos rogenelēs, katruos aple ketorēs dešimtis litru jau bova ēšlēšīavē, – kas tas īr tuokem būriou!.. Mēigs vēsus bēngē priveiktē. Ka jau akiū ni cierninkās pariemēs atmerkūtū ēštoretē nivēns nebgaliejē, jaunūsīus vēsē ēšlīdiejē i kamara goltē. Nuors kamara – tik ožvardējēms vēns... Kētē i tuokius pakajus lig pat sava omželiaus gala ni kuojēs neikel!.. Truopnē rokoujint, tēn bova pri lauka koknēs pribodavuots nemažos kombarīs. So dom longās... Sēinas ēšklējoutas švēisēs abiecēs... Dēdēlie ēr baltā pataisīta luova patiame aslas vēdorie... Vo šalēp anuos – kvietkuoms apēpints zelkuorios.

Negaliedams tvertēis no tuos mēslēs, ka mēiguos vēinuo luovuo so patē strainiausē ēš vesū tū muotrēšku, katras ons īr matēs, Kazē nimaž ēlgā nesarmatijuos – beregint nosēdarē... Ēr kap jieratis išuoka i luova. Bet par vēdori negolē – nolinda i pati pašalieli, prisēsraudē pri pat sēinas... Sosētraukē kap iežis i kamūlāti... Ēr mažne vēsus patēlus palēkēs sava strainiajē patē, pradiejē lauktē, kumat ana atēs goltē. Bet Karusē ni biški nestruošiejies... Brazdiejē ēr brazdiejē aple zelkuorio.

– Karuselē, balondieli, ēk mēiguotē... Juk rīta meta rēks onkstēj keltēis!.. Kou gali žēnuotē – rasint tēi pēkčē mozēkontā i kuokiuos septīniuos jau pribodeliuos, – po kuokiu dešimtēis mēnotu nebēškēntiejē Kazimiers.

– Tujau tujau... Aš tik nagus nuorio nusējimtē, – atsilēipē, akiū no sava ronku neatētraukdama, Karusē.

– Nagus?.. Kāp to anus, zoikieli, nosējimsi?.. Jug nepradiesi no pērštu lopinietē – skaudē būs!.. – nesoprata Kazē.

– Fui, kuoks to atsēlēkēs no gīvenēma!.. Nagus aš bovau prisiklējavusi krautovēnius!.. Mona patiuos īr baisē nepoikē – apvalē ēr pēlkuos barvuos... – nosēšipsuojē Karusē.

– Gerā – nosējimk tus nagus... Ēr atēk, a noj?

Bet Karusē brazdiejē tuoliau... Kap biesos kaulinīčiuo.

– Kon, balondieli, tēn bedirbi... Ka dar tēik ēlgā trunki? – viel nebēštoriejē Kazē.

– Dar blakstienas nuorio nosēloptē... Ēr pasēdietē i skrīnalē, – atsēlēipē beveik vēsa i zielkuorio „solindosi“ Karusē.

– Blakstienas?!.. – viel par nogara parbiega šīurpis Kazē, nikumet negērdiejosem aple tuokēs muotrēšku mondrībēs.

– Noj, blakstienas. Matā, mona īr švēisēs ēr trumpas... Tad nosēperko ēr prisēklejoujo joudas... tonkēs... ēlgas... ēr rēistas. Dēdlē ēlgā jau nebtroksio...

Praejē dar kelēs mēnotas...

– Karusē, jau grētā ēr švēstē pradies... Vo to dar negolosi tebesi!.. Kuo tēn bešiumšeliuojis? – Kazē laikies ēš pastarūju... Bet vēstēik galiejē soprastē, ka jau rokavuos so zlastē.

– Dar mēnotelē palauk... Va, nosējimsio dērbtēnē šveļiūra. No, kētēp sakont, plaukus... Paskiau nosēsegsio stanika so idietiniems krūtiniems... Ēr atēsio. Tēisa, vuos neēšejē ēš puomietēs – jug da dontū pruoteza rēk ēšsējimtē ēr vondinie apsēmerktē!.. rasint būtomi tuoks gers – atneštomi ēš vasarēnēs mon skleinīčē vondēns?

Bet Kazē ni juodietē nepajodiejē. Anam ligo kas so šliegio par kramē būtom ožsiautēs... ligo anou būto sotraukē, soparlīžavē... Tik palūpis bevirpiejē... Kol šēp netēp ēšgorkliava:

– Nagus i skrīnalē... plaukus i maišieli... dontis i skleinčē... Vo kas mon belēks?